

02 Marc legal

MEDI AMBIENT

La toxicitat, la persistència en el medi i la capacitat de dispersió a través dels elements com l'atmosfera, l'aigua i els animals fa que es puguin detectar COP en tots els compartiments ambientals, fins i tot en punts molt allunyats del focus d'emissió.

Considerant aquesta naturalesa del fenomen de la contaminació, ja l'any 1979, es va aprovar el Conveni sobre contaminació atmosfèrica transfronterera a llarga distància i sobre la base d'aquest conveni, el 1998, el Protocol sobre contaminants orgànics persistents. L'any 2001, es va firmar el Conveni d'Estocolm sobre contaminants orgànics persistents, al qual Espanya es va adherir el 2004.

El febrer de 2001, la Comissió Europea va publicar el Llibre blanc *Estratègia per a la futura política en matèria de substàncies i preparats químics*, que es fonamenta en una revisió del sistema comunitari actual de regulació de l'ús innocu de les substàncies i dels preparats químics.

L'octubre de 2001 la Comissió Europea va adoptar una estratègia comunitària sobre les dioxines, els furans i els policlorobifenils, que estableix les mesures actuals i futures per reduir les emissions de dioxines i PCB en el medi ambient.

L'any 2004 es va aprovar el Reglament (CE) núm. 850/2004 sobre contaminants orgànics persistents. A la Unió Europea, la comercialització i l'ús de la major part dels COP inclosos en el Protocol o en el Conveni d'Estocolm ja s'havien anat eliminant com a resultat de les prohibicions establertes en la Directiva 79/117/CEE, relativa a la prohibició de sortida al mercat i d'utilització de productes fitosanitaris que continguin determinades substàncies actives, i en la Directiva 76/769/CEE, relativa a l'aproximació de les disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres que limiten la comercialització i l'ús de determinades substàncies perilloses. Amb aquest Reglament es reforcen aquestes mesures i es limita al màxim qualsevol exempció d'ús.

Mitjançant el Reglament (CE) núm. 1907/2006, s'estableixen les bases per a l'avaluació, l'autorització i la restricció de les substàncies i els preparats químics, es constitueix el Registre de substàncies químiques (REACH) i, alhora, es crea l'Agència Europea de Substàncies i Preparats Químics.

Aquests acords internacionals i les disposicions normatives que se'n deriven tenen com a objectiu principal protegir la salut humana i el medi ambient. D'una banda, controlen les emissions de metalls pesants provocades per les activitats antropogèniques, i en redueixen les emissions anuals totals. De l'altra, prohibeixen o restringeixen progressivament la producció, la comercialització i l'ús dels COP, en redueixen l'emissió i estableixen disposicions relatives als residus de qualsevol d'aquestes substàncies.

A Catalunya, en virtut de la Llei 3/1998, de la intervenció integral de l'Administració ambiental s'estableix un règim d'autorització i/o llicència ambiental per a les activitats susceptibles de provocar una incidència ambiental.

VIGILÀNCIA I CONTROL DELS CONTAMINANTS QUÍMICS AMBIENTALS EN PINSOS I ALIMENTS A CATALUNYA

Les activitats es classifiquen en tres grups en funció de la incidència ambiental, segons que sigui elevada, moderada o baixa, de tal manera que la intervenció administrativa també varia, i és més o menys intensa. Al mateix temps, s'integren les autoritzacions i els sistemes de control mediambientals sectorials (residus, emissions a l'atmosfera i aigües residuals) com a mitjà per dur a terme un enfocament integrat en el procediment de valoració dels diferents tipus d'emissions a l'aire, a l'aigua o al sòl, i s'evita que es produeixi una transferència de contaminació d'un medi a un altre. En les autoritzacions i llicències es fixen límits d'emissió i prescripcions tècniques a les activitats, basats en la qualitat del medi receptor, la normativa ambiental vigent, les millors tècniques disponibles existents, la tipologia de les substàncies contaminants, les característiques de les activitats afectades i les condicions climàtiques generals i els episodis microclimàtics.

En l'àmbit estatal, s'ha aprovat recentment el Pla nacional d'aplicació del Conveni d'Estocolm i del Reglament 850/2004, amb el propòsit de contribuir a l'establiment en l'àmbit nacional d'un procediment de consulta, avaluació i decisió, que impliqui tots els sectors socials i que a llarg termini sigui capaç d'aconseguir i de mantenir els objectius de protecció de la salut i el medi dels efectes dels contaminants orgànics persistents que s'han acordat en el Conveni d'Estocolm i el Reglament 850/2004.

ALIMENTS I PINSOS

L'any 1993 la Comissió Europea estableix les bases de la legislació en matèria de contaminants en els aliments mitjançant l'aprovació del Reglament 315/93, pel qual s'estableixen procediments comunitaris amb relació als contaminants presents en els aliments i fixa els principis que han de regir la legislació sobre contaminants en aliments:

- La prohibició de posar en el mercat aliments que continguin contaminants en proporcions inacceptables respecte de la salut pública i, en particular, des del punt de vista toxicològic.
- El manteniment dels nivells de contaminants tan baixos com sigui raonablement possible, mitjançant pràctiques correctes a totes les fases de producció. És l'anomenat principi ALARA ("As Low As Reasonably Achievable").
- L'establiment dels límits màxims de contaminants amb especificació del límit de detecció analítica i especificacions relatives als mètodes analítics i als procediments de mostreig per tal d'obtenir resultats analítics comparables i homogenis entre els organismes encarregats del control oficial.

El Reglament (CE) núm. 466/2001, recentment actualitzat pel Reglament (CE) núm. 1881/2006, de 19 de desembre de 2006, fixa els continguts màxims de metalls pesants, dioxines i PCB i HAP, entre d'altres contaminants, en diversos productes alimentaris. A més, mitjançant directives específiques s'estableixen mètodes de presa de mostres i mètodes d'anàlisi per al control oficial d'aquests contaminants.

Per tal d'obtenir dades de tota la Comunitat Europea sobre la presència d'aquests contaminants en els aliments i observar les tendències temporals de la seva presència en els aliments, l'octubre de 2004 la Comissió va emetre la Recomanació 2004/705/CE relativa al control dels nivells de base de les dioxines i els PCB similars a les dioxines i els PCB no similars a les dioxines en els productes alimentaris. Aquesta norma, actualment derogada per la Recomanació

2006/794/CE de 16 de novembre de 2006, dóna a títol orientatiu una freqüència mínima recomanada de mostres que haurien d'analitzar-se anualment.

L'any 2005 la Comissió va publicar la Recomanació 2005/108 de 4 febrer de 2005, relativa a les investigacions complementàries sobre els nivells d'HAP en aliments, on recomanava investigar els nivells de diversos HAP considerats carcinògens genotòxics en altres aliments diferents dels enumerats en el Reglament 208/2005, que modificava el Reglament 466/2001 pel que fa als Hidrocarburs aromàtics policíclics, com la fruita seca i els complements alimentosos.

Pel que respecte als productes destinats a l'alimentació animal, tant pinsos com matèries primeres per a l'alimentació animal com additius per a pinsos, han de ser sans i no han de contenir substàncies indesitjables en quantitats que facin que l'ús representi un risc per a la salut humana, per a la salut animal i per al medi ambient. Basant-se en aquest principi, la Comissió va adoptar la Directiva 2002/32/CE, modificada en darrer lloc per la Directiva 2006/77/CE, per la qual s'estableixen els límits màxims de contaminants en aquesta categoria de productes. De manera anàloga als aliments, s'estableixen mètodes de presa de mostres i mètodes d'anàlisi.

La Directiva 2002/70/CE, incorporada al nostre ordenament jurídic mitjançant el Reial decret 214/2003, estableix els requisits per a la determinació dels nivells de dioxines i de PCB similars a les dioxines en els pinsos.

Al igual que amb els productes alimentaris i per tal d'obtenir dades en tota la Comunitat Europea sobre la presència de PCB similars a les dioxines, en la més àmplia gamma de productes destinats a l'alimentació animal i per observar les tendències temporals de la presència en els productes destinats a l'alimentació animal, l'octubre de 2004 la Comissió va emetre la Recomanació 2004/704/CE al control dels nivells de base de les dioxines i els PCB similars a les dioxines en els pinsos

Complementàriament, la Comissió ha emès recomanacions relatives a la reducció de la presència de dioxines, furans i PCB en pinsos i aliments. La darrera de les quals la constitueix la Recomanació 2006/88/CE com a part d'una estratègia global per reduir la presència d'aquests contaminants en el medi ambient, els aliments i els pinsos. En aquesta Recomanació, s'estableixen nivells d'intervenció per a les dioxines, furans i PCB similars a les dioxines a partir dels quals les autoritats i els operadors econòmics han d'investigar les possibles fonts de contaminació i prendre mesures per eliminar-les o reduir-les.

A Catalunya, mitjançant el Decret 13/2007 ha estat aprovat el Pla de vigilància i control de residus en animals, vegetals i aliments (PRAVA). Aquest Pla pretén coordinar totes les investigacions sobre la vigilància i el control de les substàncies i residus de qualsevol tipus d'aliment des de la producció fins a la distribució final. Així mateix, el Decret preveu la continuïtat de la vigilància dels contaminants mediambientals al llarg de tota la cadena alimentària, dins el marc del Pla de seguretat alimentària de Catalunya, previst a la Llei 20/2002, de 5 de juliol, de seguretat alimentària.